

Rozwód a separacja

Materiał informacyjny

Uregulowania dotyczące rozwodu znajdują się w art. 56 i następnych, natomiast dotyczące separacji w art. 61¹ i następnych kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Dla orzeczenia separacji konieczne jest by nastąpił zupełny rozkład pożycia.

Dla orzeczenia rozwodu rozpad pożycia musi być zarówno zupełny jak i trwały.

Dla oceny czy zachodzą powyższe przesłanki, niezbędne jest ustalenie czy małżonków wiązą nadal trzy więzi: **emocjonalna** (czyli uczucie łączące małżonków), **fizyczna** (pożycie seksualne) oraz **gospodarcza** (wspólne prowadzenie gospodarstwa domowego). Oczywiście darzenie uczuciem małżonka, który jest sprawcą przemocy, czy opłacanie wspólnie rachunków z uwagi na konieczność wspólnego zamieszkiwania w danym miejscu, nie są jednoznacznym dowodem dalszego istnienia wskazanych więzi. Dla ustalenia, czy miał miejsce rozpad pożycia, w trakcie postępowania sądowego badane są aspekty codziennego życia małżonków.

Dla orzeczenia separacji wystarczy więc wykazanie, iż więzi zerwano w sposób zupełny – na wszystkich polach, natomiast dla orzeczenia rozwodu trzeba wskazać, że są one zerwane na stałe i nie ma możliwości powrotu do siebie małżonków.

Postępowanie sądowe

Orzeczenie rozwodu lub separacji jest możliwe wyłącznie przez sąd. Pozew kieruje jedna osoba, nazywana powodem, zaś drugi z małżonków jest nazwany pozwanym. Istnieje możliwość załączenia już w pozwie oświadczenia strony pozwanej (czyli przeciwnej), iż wyraża zgodę na rozwód bądź separację, co może znacznie przyspieszyć postępowanie.

Możliwe jest również, aby strona pozwana w odpowiedzi na pozew zażądała rozwiązania małżeństwa przez rozwód, pomimo iż powód żądał separacji lub odwrotnie.

Natomiast przy żądaniu powoda o orzeczenie separacji, możliwe jest rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, jeśli zachodzą ku temu przesłanki.

Zadaniem sądu jest wstępna ocena czy są widoki na utrzymanie małżeństwa. Sąd może zawiesić postępowanie jeśli uzna, że upływ czasu może zmienić stanowisko stron lub może skierować strony do mediacji, zanim rozstrzygnie czy orzeczenie rozwodu bądź separacji jest możliwe. Podczas mediacji małżonkowie mają szansę ocenić czy faktycznie chcą się rozstać i czy złożenie pozwu nie było przedwczesne.

USTALENIE WINY MAŁŻONKA

Zarówno w postępowaniu o rozwód jak i o separację, można wnosić o ustalenie winy w rozkładzie pożycia. W tym celu niezbędne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego, a więc oceny dokumentów, np. wyroku karnego skazującego za przestępstwo znęcania się, wiadomości tekstowych, zeznań świadków, zdjęć, zgłoszonych przez strony.

Należy jednak pamiętać, iż wina związana jest z momentem rozkładu pożycia, tzn. gdy strony nie mieszkają i nie kontaktują się ze sobą od 2000 r., to związek męża z inną kobietą rozpoczęty w 2019 r. nie jest jednoznaczny z winą męża. Zdrada musiałaby być powodem do rozpadu małżeństwa.

SKUTKI USTALENIA WINY

Wymiernym skutkiem ustalenia winy małżonka w rozpadzie pożycia, poza aspektem psychologicznym jest możliwość żądania alimentów na własne utrzymanie. W przypadku gdy sąd ustali wyłączną winę małżonka, drugi może żądać alimentów praktycznie bez ograniczenia czasowego. Jednakże, gdy sąd ustali winę obojga małżonków lub nie ustali winy żadnego z nich, żądanie alimentów jest ograniczone w czasie do 5 lat po od uprawomocnienia się orzeczenia rozwodu. Jedynie wyjątkowo, sąd może wydłużyć ten termin. Warunkiem uzyskania alimentów jest pozostawanie w niedostatku, czyli sytuacji, gdy pomimo własnych starań jeden z małżonków nie jest w stanie się utrzymać.

UWAGA! W trakcie postępowania o rozwód/separację, nie można rozpocząć osobnej sprawy dotyczącej alimentów na dzieci czy władzy rodzicielskiej. Złożony pozew o alimenty zostanie przekazany do Sądu Okręgowego celem łącznego rozpoznania (art. 445 kodeksu postępowania cywilnego i następne).

OPŁATY

Osoba wnosząca pozew musi uiścić opłatę od pozwu, to na niej spoczywa ten obowiązek. Jeśli nie ma środków finansowych, może złożyć wniosek o zwolnienie od kosztów postępowania, jako jedno z żądań pozwu. Opłata za pozew o separację na zgodny wniosek małżonków wynosi 100 zł, natomiast na wniosek jednego małżonka 600 zł. W przypadku rozwodu opłata stała wynosi 600 zł.

CZEGO MOŻNA ŻAĆ W POZWIE?

1. Orzeczenia o winie małżonka
2. Zaspokojenia potrzeb rodziny
3. Alimentów na rzecz wspólnych małoletnich dzieci
4. Ustalenia sposobu kontaktowania się z dziećmi przez małżonka, nie sprawującego bezpośrednio opieki nad nimi
5. Orzeczenia w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi małżonków, np. ograniczenia czy pozbawienia tej władzy
6. Alimentów na rzecz małżonka (powoda)
7. Ustalenia sposobu korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania, np. poprzez wydzielenie konkretnego pokoju do korzystania przez małżonka oraz z części wspólnych na określony czas.
8. Eksmisji małżonka, który rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie.
9. Podziału majątku wspólnego, tylko jeśli żądania stron są zgodne i nie przedłużą nadmiernie postępowania!

CO DALEJ?

Rozwiązanie małżeństwa przez rozwód oznacza, że każdy z rozwiedzionych małżonków może zawrzeć nowy związek małżeński. **W przypadku orzeczenia separacji**, takiej możliwości nie ma, gdyż **małżeństwo trwa nadal**. W każdej chwili można wnosić do sądu o zniesienie separacji. Natomiast „przywrócenie” małżeństwa po rozwodzie nie jest możliwe. Rozwiedzeni małżonkowie mogą zawrzeć ponowny związek małżeński.

Skutkami, które są tożsame w przypadku rozwodu i separacji jest fakt, iż **małżonkowie nie dziedziczą po sobie od momentu uprawomocnienia się wyroku**, nadal mogą być zobowiązani do wzajemnej pomocy np. poprzez regulowanie alimentów.

W przypadku orzeczenia separacji, powstaje z mocy ustawy rozdzielność majątkowa, co ma skutek taki, iż od tego momentu wynagrodzenie z pracy czy świadczenia z ZUS są tylko i wyłącznie własnością osoby, która je pobiera.

W przypadku, gdy rozwiedziona kobieta urodzi dziecko przed upływem 300 dni od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, domniemywa się, że jest to dziecko jej byłego męża.

W ciągu 3 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia **rozvodu**, małżonek może zmienić swoje dotychczasowe nazwisko składając oświadczenie przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego. W tym terminie można powrócić wyłącznie do nazwiska posiadanego przed związkiem małżeńskim, który został rozwiązany przez sąd.

Natomiast zmiany nazwiska na inne lub po upływie 3 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku, odbywają się na zasadach ogólnych, w trybie postępowania administracyjnego - poprzez złożenie pisemnego wniosku ze wskazaniem motywów zmiany.

Dodatkowo, należy wskazać, iż orzeczenie rozvodu czy separacji ma również skutek dotyczący uprawnień do renty rodzinnej. W przypadku, gdy małżonkowie żyli osobno, ale nie wnieśli sprawy o rozwód czy separację, renta rodzinna może nie przysługiwać. Zgodnie z art. 70 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należy się ona w przypadku gdy w wyroku rozwodowym / orzekającym separację, został ustalony obowiązek alimentacyjny wobec małżonka. W przypadku, gdy nie było takiego orzeczenia, a małżonkowie nie pozostawali we wspólności małżeńskiej, uprawnienie do renty rodzinnej jest wyłączone.